

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakértői véleménye

A szakvélemény tárgya: Acélszerkezetes építési rendszerű csarnokok

Ügyszám: SzJSzT-17/17

Rövid tényállás:

A felperes a cégcsoport leányvállalata, az anyavállalat légtechnikai rendszerekhez és könnyűszerkezetes épületekhez fejleszt, gyárt és értékesít termékeket.

A felperes – jelen perrel érintett Profil üzletága – tető- és falburkolati, illetve épületrendszer-megoldásokat kínál, ebbe beletartozik előre gyártott acélelemekből készült nagy méretű ipari és más csarnokok tervezése, gyártása és építése. A felperes kétféle márkanéven értékesíti termékeit és nyújtja szolgáltatásait.

A felperes állítása szerint szerzői jogi oltalma alatt álló művei a Testületnek megküldött látványtervek, fotók, műszaki létesítmény tervek, melyek vonatkozásában alperes részéről jogosulatlan felhasználás/átdolgozás történt az alperes Facebook oldalán, weboldalán és YouTube csatornáján.

Az alperes 2015 januárjában alakult, [domain cím] alatt működteti honlapját, amely tartalmazza üzleti tevékenységének leírását: csarnoképületek kiváló minőségű alapanyagból, egyedi igényekre szabva, magas szintű támogatással és teljes körű szolgáltatási háttérrel. Az alperes a felperes versenytársa.

Alperes a fotókkal kapcsolatban nem vitatta a szerzői jogi oltalom fennálltát, ezzel kapcsolatban ezért nem intéztek kérdést a Testület elé. A látványtervek és a műszaki létesítmény tervek kapcsán alperes megkérdőjelezte a szerzői jogi védelem fennálltát, arra hivatkozva, hogy azok nem tartalmazzák a legfontosabb építészeti műszaki determinációkat, tartalmi és esztétikai elemeket; valamint a hasonlóságot elsősorban a funkcionalitásból eredő szakmai okokkal magyarázta.

A bíróság által feltett kérdések:

- 1) A szakértő feladata annak megválaszolása, hogy a per tárgyát képező látványtervek, valamint a műszaki létesítmény tervek a Szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. tárgyi hatálya alá tartoznak-e.
- 2) Amennyiben igen a válasz, úgy válaszoljon arra a kérdésre, hogy a fenti felperesi szerzői művek átdolgozásának eredményeképpen születtek-e az alperesi alkotások, avagy azok is önálló szerzői jogi alkotásnak minősülnek-e.
- 3) Amennyiben a látványtervek – műszaki létesítmény tervek szerzői jogi oltalom alatt állnak, ezen felvételek felhasználásáért milyen mértékű díjazás (gazdagodás) illeti meg a felperest, figyelemmel a felhasználás módjára, jellegére, annak időtartamára.

Az eljáró tanács szakvéleménye:

Ad 1)

A szerzői jog védi az egyéni-eredeti irodalmi, tudományos és művészeti alkotásokat, így többek között az építészeti alkotást, valamint a műszaki létesítmény tervét. (Sztj. 1.§ (1)-(2)-(3) bek.)

Az építészeti alkotások tekintetében rendszeresen visszatérő kérdés, hogy vajon a szerzői jogi oltalom a vázlatokra, a tervre, a látványtervre vagy a megvalósult épületre vonatkozik-e. A válasz erre a kérdésre az, hogy a szerzői jogi oltalom minden esetben a megvalósult egyéni-eredeti gondolat szövedéket illeti meg. Egy zenei mű megtestesülhet kottában, előadásban és hangfelvételben, de maga a mű ebben a három esetben azonos. Ehhez hasonlóan az építészet területén is a szerzői jogi oltalom az elvont „építészeti alkotást” (vagy „műszaki létesítményt”) illeti meg, amelynek egyes lehetséges megvalósulási formái, többszörözött mûpéldányai a vázlat, terv, látványterv, valamint a megvalósult épület.

Válasz a látványtervek vonatkozásában:

A Testület korábbi gyakorlata értelmében „egy építészeti alkotás látványterve lehet az építészeti terv első változata, amely szerzői jogi védelem alatt álló alkotásnak minősül”.

Az eljáró tanács álláspontja szerint a felperes „látványterveknek” nevezett művei jelen ügyben elérik a szerzői jogról szóló 1999. évi tv. 1.§-a által a szerzői jogi védelem feltételeként megkövetelt egyedi-eredet jelleg szintjét, és elkészítésük körülményeit figyelembe véve olyan szellemi alkotásnak minősülnek, amelyek szerzői jog oltalom alatt állnak.

A látványtervek alkotóit az ábrázolt épület kialakítása során ugyan kötötték funkcionális elvárások, de nem olyan mértékben, hogy ez az egyéni-eredeti alkotómunkát kizárta volna. A tervezési munka során volt akkora alkotói mozgáster, ami a szerzői jogi védelem megállapításához vezet.

A megítélés szempontjából közömbös, hogy a kiadványokban szereplő látványtervek ezeken a képeken látható kidolgozottsága sem engedélyezési, sem kivitelezési építészeti terv kidolgozottságát nem mutatja.

A szerzői jogi védelem ugyanis nem meghatározott tervfajtákhoz kötődik, hanem csak az egyéni-eredeti jelleghez.

A felperes által közzétett ábrázolások jelen esetben nem fantázia rajzok, nem műszaki tartalom nélküli fiktív épületekről készült ábrák. Tulajdonképpen még egy „fiktív” épület terve is lehet valós műszaki létesítmény terve, ha megvalósításának módjára, műszaki tartalmára, szerkezeti részleteire vonatkozó információkhoz a látványtervben foglalt információkon túl, azt meghaladó módon hozzá lehet jutni. Jelen esetben ezek a szükséges és elégséges többlet információk rendelkezésre állnak, hiszen mindezek részét képezik a jelen ügyben szereplő épületrendszer információs adatbázisainak (leírások, szerkezeti ábrák, tervezői szoftverek, alkalmazástechnikai útmutatók).

A közölt látványtervekről kimondható, hogy az azokon szereplő épületek megvalósítási módja, műszaki tartalma kellően determinált az adott építési rendszer elemeinek, módszereinek és

részmegoldásainak az ismeretében. Az is kimondható, hogy az adott látványterveket csak az építési rendszer lehetőségeit jól ismerő tervezői tudatosság révén lehetett megalkotni.

A Felperes által alkalmazott épületrendszer termékeinek és szolgáltatásainak a leírását a Felperes F/3 mellékletként csatolta. Az F/3 mellékletben bemutatott mintacsarnokok esetében jól látható, hogy a Felperes által kínált, itt szereplő megoldások esetében érdemben és részletekbe menően lehet információt szerezni az alkalmazható műszaki megoldásokról (alaprajzi kialakítás, méretrend, szerkezeti kialakítás, szerkezeti részletek alkalmazandó elemek, gyártmányok).

Az eljáró tanács véleménye szerint kijelenthető, hogy a Felperes által közölt referencia tervek és épületek érdemi tervezői tevékenység eredményei, egyéni, eredeti alkotások.

Válasz a műszaki létesítmény tervek vonatkozásában:

Az eljáró tanács véleménye szerint a T/43 és T/44 alatti művekkel (az anyagban műszaki létesítmény tervekként szerepelnek) kapcsolatban megállapítható, hogy azok a Felperes könnyűszerkezetes csarnokrendszer mérnöki megtervezett csarnokainak szerkezetét ábrázolják, és tekintettel tervezettségükre, és a tervezési folyamatban megvalósuló egyéni-eredeti teljesítményre, ezek a művek is szerzői jogi védelmet élvező alkotásnak minősülnek.

Ad 2)

Az anyagban szereplő csarnokokról (F/3, F/4, F/5, F/6, F/7, F/8, F/9 melléklet) készült látványtervek Alperesi változatai érdemben azonosak a Felperesi brosrákban szereplő látványtervekkel. Ugyanazokat a megoldásokat láthatjuk viszont, bár esetenként a látványt, a kép kompozícióját kissé megváltoztatták.

Mivel mind a csarnokok összképe, mind az egyes részletek (pl. ablak- és ajtókiosztások) tekintetében szembeötlően sok az egyezés, az átvétel ténye az eljáró tanács véleménye szerint egyértelmű. A látvány, a kompozíció megváltoztatása ugyan az eredetitől kissé eltérő képet adott eredményként, de ez a szerzői jogsértés megállapítását nem zárja ki, mivel maga a műszaki létesítmény, amely mind a felperesi, mind az alperesi képen látható, azonos.

Egyes esetekben az anyagban szerepelnek a bemutatott csarnokok Felperes által készített tervei is (pl.: F/7, F/8, F/9). Az alperes által készített terveket az anyag nem tartalmaz. Az feltételezhető, hogy az Alperes nem készített terveket a bemutatott csarnokokról, és a Felperes által készített terveket sem dolgozta át, hanem egyszerűen közzétette a felperes által készített látványterveket, esetenként kisebb, érdeminek nem mondható módosításokkal.

Átdolgozásról csak abban az esetben beszélhetnénk, ha az eredeti műhöz annak megváltoztatása során olyan mérvű hozzáadott alkotói munka kerül, amely újabb egyéni-eredeti művet hoz létre. („Átdolgozás a mű (...) olyan megváltoztatása is, amelynek eredményeképpen az eredeti műből származó más mű jön létre.” – Szjt. 29.§)

Az eljáró tanács véleménye szerint az alperesi módosítások az eredetire épülő új műveket nem hoztak létre, tehát a felperesi művek többszörözéséről (és nem átdolgozásáról) beszélhetünk.

Ad 3)

A látványtervek felhasználása miatti díjazás (gazdagodás) tekintetében az eljáró tanács nem tud általános fogódzót adni a T. Bíróság részére. A Hungart Vizuális Művészek Közös Jogkezelő Társasága Egyesület díjszabása képző-, ipar- és fotóművészeti művek másodlagos felhasználására vonatkozik, ahol a művek elsősorban illusztrációs, dekorációs szerepben jelennek meg. A Hungart díjszabás az eljáró tanács véleménye szerint nem használható építészeti alkotások és műszaki létesítmények terveinek versenytárs általi felhasználása esetén.

Ebben az esetben a jogsértéssel elért gazdagodást (Sztj. 94.§ (1) e) pont) a T. Bíróság az eset egyedi körülményeitől függően tudja felmérni. „Objektív jogsértés esetén a szerző vagyoni igényeinek legalsó határa az elmaradt jogdíj. Ha a jogsértő gazdagodása ezt a mértéket meghaladja, a különbözet is követelhető.” [in: Nagykommentár a szerzői jogi törvényhez, szerk: Gyertyánfy Péter, 581.p.] Az eljáró tanács – a Szerzői Jogi Szakértő Testület általános gyakorlatával összhangban – nem tekinti szerzői jogi szakkérdésnek a jogsértéssel elért gazdagodás megállapítását, így a kérdés megválaszolására nincs hatáskörünk.

Budapest, 2017. június 30.

dr.Berki Ádám
a tanács elnöke

dr. Tóth Péter Benjamin
a tanács előadó tagja

Jékely Zsolt
a tanács szavazó tagja